

رئیس جمهوری از روند اجرای «نهیض ملی مسکن» انتقاد کرد

عقبماندگی در اجرای نهضت مسکن

در شرایطی که انداختن تقصیر به گردن «دولت قبل» حتی آن مقدار که زمانی برخی روسای جمهور می‌پنداشتند هم جواب نمی‌دهد که ابراهیم رئیسی دست‌کم تا کامی دولتش در اجرای طرح موسوم به «نهیض ملی مسکن» را به پای اسلافش نیانداخته و با اشاره به سهم ۴۰ تا ۵۰ درصدی هزینه مسکن در سبد هزینه خانوار و انتقاد نسبت‌به...

گزارش «پیام ما» از نشست رونمایی کتاب «حق مادرزاد، انسان و طبیعت در دنیای امروز»

یکدست‌سازی کودکان

به نفع هیچکس نیست

رابطه کودک و طبیعت در یک دهه اخیر مورد توجه جدی فعالان حوزه محیط‌زیست قرار گرفته است. مدارس طبیعت در ابتدای دهه ۹۰ شروع به توسعه در ایران کردند، این روند رو به رشد گرچه در سال ۹۸ با چالش‌های جدی روبرو شد اما همچنان گام‌های آهسته و پیوسته‌ای را برمی‌دارد و با استقبال خوب خانواده‌ها مواجه شده است.

۵

مسئول دبیرخانه ملی تالاب‌های کشور:

حفظ تالاب‌ها نیازمند

همکاری بین بخشی است

مسئول دبیرخانه ملی تالاب‌های کشور گفت: با توجه به تش‌های آبی در کشور، حفظ تالاب‌ها نیازمند همکاری بین بخشی ارگان‌های مختلف است.

۳

دبیر کارگروه ملی مخاطرات طبیعی:

معايير پایتخت

از سوی قنات‌های متروکه

تهدید می‌شوند

دبیر کارگروه ملی مخاطرات طبیعی معتقد است در شرایطی که متولی مشخصی برای قنات‌ها وجود ندارد، اگر نسبت به ایمن‌سازی اصولی آنها اقدام نشود، ممکن است شاهد اثر این قنات‌ها بر فروریزش‌های ناگهانی در سطح شهر و به خصوص شبکه راه‌ها باشیم.

۶

تشریح آمار بیماری‌ها و مرگ‌های منتسب به آلودگی هوا در ایران

۳

شهرهای ۸ استان به دلیل شدت آلودگی هوا تعطیل شدند

روز نفس‌گیر ایران

مشاور سازمان منابع طبیعی می‌گوید کانون گردوغبار در بین دجله و فرات ایران را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد. این گزارش را در صفحه ۳ بخوانید

رانندگان شرکت اتوبوسرانی تهران چرا اعتصاب کردند؟

تقاضای رانندگان برای رعایت مصوبه شورای عالی کار

۶

کشور را مصرف کرده‌ایم

سید مصطفی هاشمی‌طبا |

فعال سیاسی |

غفلت سیاستمداران در بعد کلان نسبت به محیط زیست فقط به مسأله ریزگرد محدود نمی‌شود. ابتدا این توضیح را بدهم که از مدت‌ها قبل نیز سعی کرده‌ام در روزنامه شرق دیدگاه‌هایم را متمرکز بر روی زیستگاه و محیط زیست ایران بنویسم و هشدارهایم را بدهم. در دو دوره‌ای که به عنوان نامزد ریاست‌جمهوری در انتخابات شرکت کردم نیز با تأکید بر حفظ محیط زیست برنامه دادم. با این توضیح باید تأکید کنم که محیط زیست ایران اعم از دشت‌ها، رودخانه‌ها، خاک و آب در حال نابودی است. فقط در مورد وضعیت دریاچه ارومیه ببینید چه موقعیتی به وجود آمده است. متأسفانه باید بگویم که ما کلاً کشور را مصرف کرده‌ایم. هم خود دولت و هم مردم.

ادامه در صفحه ۲

۹

۱۰

۱۱

خبر

تشکیل قرارگاه جمعیت و فرزندآوری برای مقابله با بحران سالمندی جمعیت

معاون بهداشت وزیر بهداشت بیان کرد وزارت بهداشت برای مقابله با سالمندی جمعیت وظیفه خود می‌داند در این عرصه با تشکیل قرارگاهی به نام قرارگاه جوانی و فرزندآوری با دستور وزیر بهداشت و ریاست ایشان و همراهی معاونان و کلیه دست‌اندرکاران این حوزه تشکیل شد تا بتوانیم وظایف و دستورات خود را متجددانه انجام دهیم. معاون بهداشت تأکید کرد: با توجه به اینکه شعار هفته جمعیت " ایران جوان بمان " است لذا باید اقداماتی را انجام داد تا تسهیلات حمایتی مناسبی برای فرزندآوری فراهم شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به تسهیلات معیشتی، آموزشی و یا مواردی که مربوط به زندگی است اشاره کرد. در کنار این تسهیلات قانونی، وزارت بهداشت هم خدمات مشاوره‌ای (برای مردم و دانشجویان)، آموزشی و همچنین خدمات درمان ناباورگی را در کنار این تسهیلات آماده کرده است. معاون بهداشت و فرزندآوری نیز همکاری ما در کلان‌ایران تسهیلات درمانی کشور را در کنار این تسهیلات آماده کرده است. معاون بهداشت و فرزندآوری نیز همکاری ما در کلان‌ایران تسهیلات درمانی کشور را در کنار این تسهیلات آماده کرده است. معاون بهداشت و فرزندآوری نیز همکاری ما در کلان‌ایران تسهیلات درمانی کشور را در کنار این تسهیلات آماده کرده است. معاون بهداشت و فرزندآوری نیز همکاری ما در کلان‌ایران تسهیلات درمانی کشور را در کنار این تسهیلات آماده کرده است.

فهرست سرپرست‌های استانی

ردیف	نام و نام خانوادگی	استان	آدرس	تلفن ثابت
۱	کبری سعادت بنه	اردبیل	اردبیل - اسماعیل بیک اول کوچه شهید رجب زاده	۰۴۵-۳۲۲۳۳۰۶۱
۲	ایرج خادم مومنی	ارومیه	خ مدنی ۲ خ خمسه لویی بالاتر از مسجد جنرال دفتر مطبوعاتی مومنی	۰۴۴-۳۲۳۴۹۵۴۲
۳	سکینه حسایی صحنه سرا	گیلان	رشت کمربندی شهید بهشتی نرسیده به فلکه گاز کوچه شهید مهدی زاده کوچه شهید روستایی فرعی چهارم	۰۵۸-۳۲۲۴۴۲۲۵
۴	وحید وطن خواهان اصفهانی	اصفهان	اصفهان زینبیه خیابان عاشق اصفهانی مجتمع تجاری اداری شمال شهر واحد ۲۹ طبقه اول	۰۳۱-۳۱۳۱۸۶۱۰
۵	مژده سرداری	زنجان	خیابان سعدی زینبیه شرقی کوچه مهدیون پلاک ۵۹	۰۲۴-۳۳۳۴۶۲۴
۶	زهره میرزائی	سمنان	شاهرود- نیش میدان امام - ر-۲ طبقه اول صندوق قرض الحسنه عمر ولی عی و واحد ۳	۰۲۳-۳۲۲۳۳۳۵۵
۷	حامد کشته گر	سیستان و بلوچستان	زینبیه شهر خ شورا بعد از تقاطع البرز روبروی پارک ویلا	۰۵۴-۳۲۲۴۱۶۴۴
۸	الهام فیروزی	فارس	خیابان سید جمال الدین اسد آبادی - کوچه ۳ ساختمان خورنیز - طبقه اول واحد ۱۳	۰۷۱-۳۲۲۳۳۰۹۴۸
۹	زهره شریفی	قزوین	قزوین خیابان نواب شمالی کوچه عابدینی پلاک واحد اول	۰۲۸-۳۳۳۸۵۹۳۳
۱۰	احمد مبارکی	ایلام	ایلام خیابان طالقانی پاساژ مرکزی طبقه دوم	۰۸۴-۳۲۴۳۰۴۸۱
۱۱	شیوا کریمی	کرمان	میدان آزادی - خیابان شهید بهشتی - شهید بهشتی ۱۰ - نیش شرقی ۲	۰۳۴-۳۲۴۸۷۴۷۷
۱۲	محمد توکلی	مازندران	ساری خیابان امیرمیرزانداری کوچه یاس پاساژ یاس پلاک ۱۲	۰۱۱-۳۳۳۳۳۱۱۴
۱۳	میثم مهرافشان	مرکزی	خیابان قائم مقام بعد از ادیجو بعد از بانک مسکن کوه بوالحسنی	۰۸۴-۳۲۲۴۷۷۹۰
۱۴	ملیحه قاسمی گوربندی	هرمزگان	بندرعباس بلوار سیدجمال الدین اسدآبادی کوه شهید سامپور ساختمان بیا طبقه اول واحد یک	۰۷۶-۳۲۲۳۳۳۳۱
۱۵	مریم بازرگیر	لرستان	لرستان-خرم ایاد -شهدای شرقی -مجتمع رنگین مان طبقه ۳	۰۶۶-۳۳۳۳۳۴۸۸
۱۶	حمید صادقی مقدم	یزد	یزد ازادشهر نرسیده به فلکه اول کوچه شهید سرتیپ واعظ زاده بعد از چهارراه اول سمت چپ منزل دوم پلاک ۱۳۱	۰۳۵-۳۲۲۳۳۱۶۸
۱۷	حمیدرضا عباسی	پوشهر	پوشهر - پاساژ عطار، طبقه اول، سمت راست، ابتدای راهرو، مغازه دوم	۰۷۷-۹۱۰۹۱۵۶
۱۸	سارا پرویزی سالار	همدان	همدان خیابان ذوالفقار کوچه فاتح کوچه مختاری مجتمع سران ۲ واحد ۷ طبقه چهارم	۰۸۱-۳۲۵۳۳۱۶۴
۱۹	زیبا میرزاگریمی	ورامین	ورامین - خیابان شهید بهشتی - روه روی سه راهی بیهقی - ساختمان ۱۱۰ - طبقه سوم	۰۲۱-۳۲۴۲۷۰۰۵
۲۰	محمد اولیاییان	خوزستان	زینبیه شهر - خ خواجه نژاد - فرعی محوطه دوم پلاک ۲۴	۰۹۳۴۵۳۰۸۴۸۵
۲۱	افشین قهرمانی	کرمانشاه	بلوار مصطفی امامی نیش کوچه علی اشرف سبف طبقه فوقانی نمایشگاه اتومبیل	۰۸۳-۳۲۸۳۳۵۸۶
۲۲	محمد توکلی	قم	۳۰ متری هنرستان ک ۲۷ فرعی اول سمت چپ پلاک ۱۵	۰۲۵-۳۲۷۲۲۲۶۸
۲۳	کامران محمدی	چهارمحال و بختیاری	فارسان - خیابان طالقانی - ۱۰۰ متر بالاتر از آتش نشانی	۰۲۸-۳۳۳۳۳۰۹۶۴
۲۴	فاطمه منصوریار	البرز	کرج، روبروی مرکز فرهنگی سیاه البرز، ساختمان رضوان، ط ۱	۰۲۶-۳۳۳۳۳۳۹۴
۲۵	سمیه باقرزاده	خراسان رضوی	میدان گارازدارها خیابان قائم پلاک ۲۸ طبقه دوم	۰۵۱-۵۱۳۳۳۵۴۹۲۲
۲۶	سیده حبیبه مومنی	گلستان	گرگان خ شهدا لاله نهم روبروی کوچه چهارشنبه ای ۶ پلاک ۶۱ دفتر روزنامه	۰۹۱۱۱۷۰۴۶۹۵
۲۷	سید احمد ذوالفقاری کریک	کهگیلویه و بویراحمد	یاسوج میدان هفت تیر	۰۷۴۳۳۳۳۳۱۲۱۱
۲۸	رضا پنهان	خراسان جنوبی	بیرجند - خیابان غفاری - نیش غفاری ۲۶	۰۵۶-۳۲۴۶۸۰۵۵
۲۹	فریبا محمدی	خراسان شمالی	استان خراسان شمالی ، بجنود ، طالقانی شرقی ، طالقانی ۹ ، کوچه شهید خراسانیان ، نیش خراسانیان ۱۱	۰۵۸-۳۲۲۴۶۲۶۴
۳۰	سید احمد ذوالفقاری کریک	کهگیلویه و بویراحمد	یاسوج میدان هفت تیر	۰۷۴-۳۳۳۳۳۱۲۱۱

آدرس تهران : خیابان شریعتی - ابتدای شهید بهشتی - پلاک ۲۶ (ساختمان ۳۵۳) - واحد ۵ شماره تماس: ۰۲۸۴۲۱۹۱۰ - ۰۲۱ | نمابر: ۰۲۱۲۸۴۲۱۹۱۰ | تحریریه: ۰۲۱۲۸۴۲۱۹۱۰

آگهی استخدام

هتل ایرانگردی کرمان شعبه ۲ واقع در سه راه هوانیروز در نظردار یک نفر آشپز واجد شرایط با شرایط ذیل به صورت قراردادی استخدام نماید.

- ۱-تحصیلات حداقل دیپلم
- ۲- سابقه مفید و مرتبط حداقل ۵ سال

متقاضیان واجد شرایط مدارک خود را حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۳/۰۲ به امور اداری هتل ایرانگردی کرمان شعبه ۲ واقع در سه راه هوانیروز تحویل نمایند.

شماره تماس: ۰۳۴۳۳۸۲۰۱۲

هتل ایرانگردی کرمان شعبه ۲

آگهی استخدام

هتل جهانگردی رفسنجان در نظر دارد یک نفر نیروی خدمات با شرایط ذیل و به صورت قراردادی جذب نماید.

- ۱_ دارای مدرک تحصیلی حداقل دیپلم
- ۲_ حداکثر سن ۳۰ سال

لذا واجدین شرایط می توانند مدارک خود را به مدت ۱۰ روز از تاریخ چاپ آگهی به آدرس رفسنجان خیابان امام خمینی(ره) هتل جهانگردی رفسنجان تحویل نمایند.

تلفن: ۰۳۴۳۳۴۲۸۰۵۰

هتل جهانگردی رفسنجان

قاچاق؛ مانعی پیش روی رونق و جهش تولید

رئیس قوه قضاییه «پدیده شوم قاچاق» را از «موانع اصلی رونق و جهش تولید در کشور» خواند و تأکید کرد که «مقابله همه‌جانبه با پدیده قاچاق به صرف راه‌اندازی و اتصال سامانه‌های یکپارچه تحقق نمی‌یابد.»
غلامحسین محسنی اژه‌ای که در نشست با اعضای هیات رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس در این رابطه سخن می‌گفت، اشاره به تعبیر مطرح شده از جانب رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مبنی بر وجود دردهای مزمن در بخش‌هایی از نظام اداری کشور، اظهار کرد: رفع دردهای مزمن با درمان عادی ممکن نیست و نیازمند درمان ویژه است؛ درمانی که هزینه دارد و باید مستمر و مداوم باشد تا اثرات بر جای مانده از دردهای مزمن و کهنه را به طور کامل مداوا کند.
رئیس دستگاه قضا یادآور شد: این درمان و مداوای دردهای مزمن که بخش‌هایی از نظام اداری کشور به آن مبتلا است نیازمند تشریک مساعی و تمرکز قوای دستگاه‌های مختلف و شناسایی اولویت‌هاست؛ همچنین باید توجه داشت که این درمان دردهای مزمن با جیغ‌ها و فریادهایی همراه خواهد بود که این امر نباید ما را از ادامه مسیر بازدارد و باید موضوع را تا انتها و حصول نتیجه پیگیری کنیم.

رئیس قوه قضاییه تأکید کرد: در عین حال که نباید از هیچ موضوع و مسئله‌ای که موجب آسیب و خلل در نظام اداری کشور است، غفلت کرد اما باید تمرکز و انرژی خود را بر اولویت‌ها بگذاریم و با اولویت‌بندی مسائل و موضوعات در راستای رفع آنها اقدامات مجدانه و پیگیرانه را انجام دهیم و توجه داشته باشیم که با انجام یک اقدام بازدارنده در حوزه یک اولویت شناسایی شده بسیاری از مشکلات و آسیب‌ها مرتفع خواهند شد.
رئیس قوه قضاییه در همین زمینه مشخصا به موضوع ضرورت تکمیل و راه‌اندازی سامانه جامع تجارت و نقش و کارکرد این سامانه در شفاف‌سازی چرخه صادرات و واردات در کشور اشاره کرد و این مقوله را در زمره اولویت‌ها قلمداد کرد که در صورت تحقق کامل آن، بخشی از منافذ فسادزا، معايب و آسیب‌ها در حوزه فرایندهای زنجیره تجارت و همچنین مدیریت زنجیره توزیع کالا مرتفع خواهد شد. محسنی اژه‌ای با تأکید بر ضرورت اتصال سامانه‌های دستگاه‌های مختلف از جمله اداره گمرک، سازمان بنادر و سازمان اموال تملیکی در راستای شفاف‌سازی چرخه صادرات و واردات در کشور و اسناد بسترهای فسادزا و موجب خسارت در این حوزه مشخصا به معضل کالاهایی اشاره کرد که در انبار بنادر و گمرکات، متروکه و فاسد می‌شوند، محموله‌هایی که به تصریح قاضی‌القضات هیچ عایدی برای مردم ندارند و فقط به بیت‌المال خسارت تحمیل می‌کنند؛ از «تخصیص ارز برای واردات»، تا «اشغال فضای فیزیکی» و «صرف هزینه جهت امحاء آنها».
رئیس قوه قضاییه تصریح کرد: به مسئولان قضایی دستور دادم که با کمک دولت، همچنان ساماندهی فرآیندهای صادرات و واردات از جمله ثبت سفارش‌ها، تخصیص ارز، تخلیه محموله کشتی‌ها در بنادر و گمرکات و ارسال به موقع آنها به نقاط مختلف کشور، ساماندهی انبارهای گمرکات و بنادر و کالاهای متروکه را با جدیت دنبال کنند تا اشکالات و آسیب‌های فسادزا و موجد خسارتی که امکان در برخی از بنادر و گمرکات کشور وجود دارد، به طور کامل مرتفع شوند.

رئیس دستگاه قضا با تأکید بر اینکه مقابله همه‌جانبه با پدیده قاچاق به صرف راه‌اندازی و اتصال سامانه‌های یکپارچه تحقق نمی‌یابد، بیان داشت: به منظور مقابله جدی با پدیده شوم قاچاق که یکی از موانع اصلی رونق و جهش تولید در کشور است، ضروری است دستگاه‌های مسئول تشریک مساعی و تعامل بیشتری داشته باشند و من در اینجا رئیس سازمان بازرسی و رئیس کل دادگستری استان تهران را مکلف می‌کنم با برگزاری نشست‌های تخصصی مشترک با اعضای کمیسیون اصل ۹۰ مجلس، موضوعات و مسائل این حوزه از جمله راه‌اندازی و اتصال سامانه‌های لازم و تخلفات صورت گرفته در این زمینه را احصاء و جمع‌بندی کنند و بدین‌ترتیب یک کار عملی منسجم در حوزه مقابله با قاچاق صورت گیرد.
او گفت: البته تعدادی از متخلفان در حوزه سامانه‌های مبارزه با قاچاق از ناحیه سازمان بازرسی به دادرسا معرفی شده‌اند اما باید توجه داشت که صرف این اقدام کفایت نمی‌کند و باید این مسئله را به صورت ریشه‌ای و اساسی با همکاری و تعامل مرتفع کنیم.

رئیس‌جمهوری با انتقاد نسبت به روند اجرای «نهضت ملی مسکن» گفت که این مباحث مربوط به ۳، ۴ ماه نخست است

رئیس جمهوری با انتقاد نسبت به روند اجرای «نهضت ملی مسکن» گفت که این مباحث مربوط به ۳، ۴ ماه نخست است

عقب‌ماندگی در اجرای نهضت مسکن

پیام‌خبر / در شرایطی که انداختن تقصیر به گردن «دولت قبل» حتی آن مقدار که زمانی برخی روسای جمهوری می‌پنداشتند

هم جواب نمی‌دهد که ابراهیم رئیسی دست‌کم ناکامی دولتش در اجرای طرح موسوم به «نهضت ملی مسکن»، را به پای اسلافش نیانداخته و با اشاره به سهم ۴۰ تا ۵۰ درصدی هزینه مسکن در سبد هزینه خانوار و انتقاد نسبت‌به آن‌چه «عقب‌ماندگی» در اجرای این طرح خوانده، گفته است: اگر بعضا می‌گوییم که دولت‌های گذشته آنچنان که باید وظایف خود را انجام نداده‌اند، این سوال الان نسبت به خود ما هم مطرح است که آیا ظرف ۹ ماه کارها آنچنان که باید پیش رفته است؟

کتابخانه‌ی **انتقاد رئیسی نسبت به طرح مسکن دولت**

رئیس دولت سیزدهم که روز گذشته به صورت ویدئو کنفرانس در نشست شورای‌عالی مسکن حضور یافته بود، در بخشی از این نشست دستور آغاز عملیات اجرایی ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در شهرهای جدید را صادر کرد. او که در جریان این نشست با بیان توصیه‌هایی در خصوص وظایف دستگاه‌های مرتبط با پروژه نهضت ملی مسکن، روند پیشرفت بسیار کند این پروژه را غیرقابل‌قبول توصیف کرد، در بخشی از سخانش گفت: برای من به هیچ وجه قابل قبول نیست که ۹ ماه از دولت بگذرد و ما دراین زمینه بحث کنیم که خط اعتباری بانک مرکزی برای تأمین اعتبارات محقق شده یا نشده است؛

در حالی که وزارت راه و شهرسازی حدود ۶ ماه پس از آغاز به کار رسمی دولت رسماً اعلام کرد که بنا دارد با ساخت ۴۰ شهر جدید، قضا و زمین لازم را برای اجرای طرح «چهار میلیون مسکن در چهار سال» فراهم کند، اکنون جزئیات ساخت و ساز یکصد هزار واحد مسکونی این طرح را حدود ۲۰ شهر جدید اعلام کرده که در ادامه به‌تفکیک آمده است.

۹۲۵۱ واحد در شهر جدید سپند
۱۸۷۵ واحد در شهر جدید گلستان
۱۴ هزار و ۷۵۰ واحد در شهر جدید فولادشهر
۶۶۵۶ واحد در شهر جدید بهارستان
۲۸۷۲ واحد در شهر جدید مجلسی
۱۵ هزار و ۳۲۰ واحد در شهر جدید هشتگرد

بی‌گدار به آب زدن در اجرای طرح‌هایی از این دست، می‌توانست نه فقط بخش مسکن، که کلیت اقتصاد مملکت را به خود مبتلا سازد و این در حالی بود که این طرح‌ها دست‌کم شبیه به آن‌چه از دوران هشت‌ساله ریاست‌جمهوری احمدی‌نژاد به یاد داریم، به‌طور نصفه و نیمه به سرانجام برسد. آن‌چه اما امروز و در آستانه سالگرد انتخابات ریاست‌جمهوری سیزدهم و طرح شعار ساخت «چهار میلیون مسکن در چهار سال»، در این رابطه می‌دانیم آن است که همان جمع محدود چند نفره و مردانه کاندیداهای انتخابات ریاست‌جمهوری نیز داشت و در بین آن چند سیاست‌مدار اصولگرایی که ظاهراً رقیب رئیسی بودند نیز بودند کسانی که از همین منظر تأکید داشتند که ابراهیم رئیسی برای پیروزی در انتخابات ۱۴۰۰ اساساً نیاز به طرح چنین شعارها و وعده‌هایی ندارد، در عین حال هواخواهانی نیز در جمع‌ها و گروه‌های کارشناسی و کرسی‌اند داشت که با نگاهی تخصصی موضوع را زیرنظر داشتند. کارشناسانی که معتقد بودند ساخت چهار میلیون واحد مسکونی ظرف چهار سال، آن‌هم بدون آورده اولیه، با زمین رایگان و وام ارزان و البته بدون حتی یک ریال بودجه دولتی، اگر نگوئیم ناممکن، باید اعتراف کنیم‌که بیشتر به‌معجزه می‌ماند تا برنامه‌ای مبتنی بر کار کارشناسی و بررسی ابعاد و زوایای مسئله.

منتقدان که ناتمام ماندن چنین طرح‌های بلندپروازانه را تنها بخشی از مشکلات احتمالی آن عنوان کرده و پیش از آن، نگران تورم سنگینی بودند که در صورت

یا مالیات واریز شده یا بعضی از ادارات و سازمانها هنوز بحث دارند که آیا زمین به این قضیه اختصاص دهند یا ندهند. این بحث‌ها برای الان نیست، برای سه، چهار ماه اول است. رئیسی تأکید کرد: ما در این زمینه عقب‌ماندگی داریم. اگر بعضا می‌گوییم که دولت‌های گذشته آنچنان که باید وظایف خود را انجام نداده‌اند، این سوال الان نسبت به خود ما هم مطرح است که آیا ظرف ۹ ماه کارها آنچنان که باید پیش رفته است؟

رئیس‌جمهوری با بیان اینکه همواره با تشکیل جلسات مسکن موافقت کرده، گفت: ما مسائل کالاهای اساسی را و اصلاحات اقتصادی را باید دنبال کنیم. اینکه من به قضیه مسکن اهمیت می‌دهم برای این است که اولویت دارد. در حال حاضر خیلی از استانداران مسائل مهمتری دارند. اینکه آقایان نشسته‌اند باید یک کاری انجام شود. وقتی استانداران می‌آیند باید یک اتفاقی بیفتد. آنگور که ایسنا در گزارشی از این نشست آورده، رئیسی همچنین افزود: مصوباتی که در این رابطه است باید با حضور همه دستگاهها بررسی و از نگاه دستگاه‌های دیگر کاملاً این قضیه متقن شود. وقتی می‌گوییم مصوبه، باید واقعا مصوب شود. وگرنه مثل بسیاری از قوانین دیگر می‌شود. ببینید در حوزه مسکن چقدر قوانین داریم که اجرا نشده است. پس مساله ما قانون نیست؛ بلکه مساله این است که باید اجرا شود. باید دستگاه‌های مسئول دنبال کنند و هماهنگی لازم انجام شود.

رئیس‌با اشاره به لزوم تخصیص زمین به پروژه‌های نهضت ملی مسکن گفت: در رابطه با زمین‌ها آقای قاسمی وزیر راه و شهرسازی این موضوع دنبال کند و شهرسازی در اختیار برخی از مراکز چه مشکلاتی دارد. آن دسته از متقاضیانی که واجد شرایط هستند در اراضی همان دستگاه‌ها مسکن تأمین شود.رئیس جمهور تأکید کرد: من از استانداران، بانک‌ها، بانک مرکزی، سازمان‌های مسول می‌خواهم که طرح نهضت ملی مسکن را به عنوان یک موضوع دارای اولویت تلقی کنند؛ چرا که سهم هزینه مسکن در سبد خانوار ۴۰ تا ۵۰ درصد است و این یعنی مشکل جدی برای خانواده‌ها که باید از پیش پای مردم برداشته شود. با جلسه نمی‌شود، با اقدام انجام می‌شود. یک کارگر، کشاورز، مدیر، دانشگاهی یا حوزوی باید نصف درآمدش را برای مسکن اختصاص دهد که این مساله باید حل شود.

۳۳۱۶ واحد در شهر جدید عالیشهر
۷۹۰ واحد در شهر جدید تایبند
۲۵۰ واحد در شهر جدید پردیس
۴۴۹۷ واحد در شهر جدید برند
۴۰۰۰ واحد در شهر جدید ایوانکی
۱۰ هزار و ۸۲۹ واحد در شهر جدید گلپهار
۱۲۱۳ واحد در شهر جدید بینالود
۱۷۱۰ واحد در شهر جدید شپرین شهر
۲۰۰۰ واحد در شهر جدید رامین
۳۰۰ واحد در شهر جدید رامشار
۵۲ واحد در شهر جدید تیس
۷۱۱۲ واحد در شهر جدید صدرا
۵۰۰۰ واحد در شهر جدید مهاجران
۳۰۰۱ واحد در شهر جدید امیرکبیر
۲۵۰۶ واحد در شهر جدید علوی

یادداشت

ادامه ازصفحه ۱

کشور را مصرف کرده‌ایم

وقتی سیاست‌های دولت مشخص نباشد، هر کسی بنا به منافع خودش می‌خواهد بهره‌برداری کند. این در حالی است که ما در حقیقت خیلی خیلی به مسأله محیط زیست بی‌اعتناییم. پیش از آنکه به تأثیر اقدام کشورهای همسایه نظیر ترکیه بپردازیم و فارغ از این که منشاء گرد و غبار کنونی که تا تهران گسترده شده است باید به این نکته توجه کنیم که ما در داخل چه رویکردی در قبال محیط زیست داشته‌ایم. نوعا حکمرانی ایران نسبت به محیط زیست بی‌تفاوت است، مردم هم نسبت به محیط زیست آگاه نیستند و هرکس هم بنا به منافع خود دارد از مملکت بهره‌برداری می‌کند، یکی آب ، یکی خاک و یکی هم از جنگل به نفع خودش دارد استفاده می‌کند. ما پیش از هر چیز در ایران نیاز داریم حکمرانی اقدام دقیق‌تر و قاطع‌ترتربا وجود تمام مشکلات نسبت به حفظ محیط زیست داشته باشد. اگر ایران نابود شود، تردید نکند با این رویه ایران نابود می‌شود، وقتی کشور نابود شود مردم هم نابود می‌شود و حکومت هم نابود می‌شود. برای نمونه در مسأله دریاچه ارومیه، اگر خشک شود تمام زمین‌های زراعی شرق ارومیه تا کرج تبدیل به شوره‌زار می‌شود. پس شک نکنید که حفظ محیط زیست از هر مسأله دیگری بیشتر اولویت دارد. وجود آنکه بارها مقام معظم رهبری نسبت به حفظ محیط زیست هشدار داده‌اند ولی مسئولان فقط می‌گویند باید بشود ولی خود عملی نمی‌کنند. دولت می‌گوید باید بشود، وزرا می‌گویند باید بشود و در عمل اتفاقی نمی‌افتد. نتیجه می‌شود آنکه مردم فقیرتر و ضعیف‌تر می‌شوند. ببینید وقتی اسمال ۲۰ میلیارد دلار واردات مواد غذایی داریم مطمئن باشید با این رویه که در واردات مواد غذایی داشته باشیم، پس آنچه اهمیت حیاتی دارد این است که حکمرانی در این مسائل حساسیت به خرج نمی‌دهد به مردم هم با صراحت نمی‌گویند و در عین حال مقررات را هم زیر پا می‌گذارند.

اینکه محیط زیست نرم‌زمین‌شناسد و برای حفظ محیط زیست باید دیپلماسی قوی و کارآمدی داشته باشیم یا از ظرفیت‌های دیپلماسی عمومی بهره می‌گیریم سخن درستی است. حتماً باید در داخل سیاست‌های محیط‌زیستی نداشته‌ایم. اگر دریاچه ارومیه خشک شود به ترکیه، عراق و افغانستان چه ارتباطی داشته است. مشخصا به سیاست‌های خودمان مربوط می‌شود و به جای آنکه قضابه دریاچه را بدهیم تا ۱۰۰هزار هکتار زمین‌های کشاورزی را گسترش داده‌ایم. پس سیاست‌های خودمان غلط بوده است. توجه داشته باشیم ما زمانی می‌توانیم در دیپلماسی و روابط بین‌الملل به نفع حفظ محیط زیست موفق باشیم که قوای سیاسی فائقه داشته باشیم. بنابراین توصیه من این است که هرچه زودتر باید در داخل خودمان را جمع و جور کنیم.اول مسئولان ما باید محیط زیست و اهمیت آن را درک کنند و بفهمند. هرکس بر سر کار می‌آید یک سری حرف می‌زند ولی نسبت به محیط زیست حساس نیستند. پس راهکار اول این است که مسئولان باید اعتقاد پیدا کنند. چطور است که حتی آنچه در برنامه ششم در مورد محیط زیست مصوب شده پیاده نشده است. بعد از آنکه مسئولان اراده و اعتقاد لازم را پیدا کردند آن وقت به صراحت خطرات را به مردم بگویند و برای رفع آن سیستم بگذارند. آن وقت مردم هم حتما همراهی می‌کنند و می‌توان به خروج از سراسیمبی حرکت به سوی نابودی محیط زیست ایران امیدوار بود.

توسعه، عملکرد قابل قبولی ندارند. هزینه‌های گزاف و جاری و روزافزون دولت‌ها باعث شده به صورت مکرر درخواست برداشت از این صندوق ارائه شود که این دخل و تصرف، موجب بروز چالش شده است.

رئیس هیات نظارت بر صندوق توسعه ملی با تأکید بر اینکه اساسنامه و ساختار و نوع عملکرد صندوق توسعه ملی نیازمند تغییرات اساسی است، افزود: در نظامنامه وصول مطالبات صندوق هم باید اصلاحات مهمی اتفاق بیفتد. روند سنتی و ناکارآمد این موضوع که براساس استعمال‌های

۳۵ ایستگاه سنجش کیفیت هوا را در وضعیت خطرناک نشان دادند

روز نفس گیر ایران

شهرهای ۸ استان به دلیل شدت آلودگی هوا تعطیل شدند

مشاور سازمان منابع طبیعی: کانون گردوغبار در بین دجله و فرات، ایران را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهد

- باشگاه -

- بزرگراه -

- تهران -

- (۱۳) -

پیام روز ما رو سختی برای بسیاری از نقاط ایران بود؛ نفس گیرتر از هجوم‌های پیشین توده‌های غبار. گردوغبار این بار وسعتی گسترده‌تر را در بر گرفت، چنان که ۳۵ ایستگاه سنجش در نقاطی از غرب تا جنوب غربی کیفیت هوا را «خطرناک» نشان دادند. اورژانس به حالت

آماده‌باش درآمد و کار هشت استان به تعطیلی کشید؛ خوزستان، همدان، لرستان، ایلام، کردستان، آذربایجان غربی، کرمانشاه، البرز و تهران. دیروز در حالی که مردم در این شهرها در هوایی بسیار آلوده نفس می‌کشیدند، حرف و حدیث‌هایی هم درباره تعطیلی تهران و ارتباط آن با اعتصاب کارکنان اتوبوسرانی تهران مطرح شد. چرا که در اواخر هفته پیش که آلودگی تهران از این هم بالاتر رفته بود و حتی وقتی در فروردین شاخص آلودگی به مرز ۵۰۰ رسید، پایتخت را تعطیل نکردند.

لک‌ پراکش غبار در یک سرزمین

روی نقشه سامانه پیش‌بینی کیفی هوای کشور در ساعت ۱۱ روز سه‌شنبه، ۳۵ پرچم به رنگ

قهوه‌ای دیده می‌شود. دیروز در همه این نقاط که از آذربایجان غربی تا پوشهر پراکنده شده بودند، با افزایش میزان ذرات معلق کوچکتر از ۱۰ میکرون، وضعیت هوا خطرناک بود. در

استان آذربایجان غربی ایستگاه‌های سردشت، بانه و سقز؛ در استان کردستان، ایستگاه میدان آزادی؛ در استان کرمانشاه، ایستگاه‌های قصرشیرین، سرپل‌ذهاب، زیبا پارک، اسلام‌آباد، کنگاور؛ در استان ایلام، ایستگاه‌های ایوان، ایلام، سرابله، مهران، هلالر و دره‌شهر؛ در استان لرستان، ایستگاه‌های پلدختر و درود؛ در استان همدان، ایستگاه‌های همدان، ملایرو در نهاوند؛ در استان مرکزی ایستگاه‌های شانزد و شریعتی؛ در استان خوزستان ایستگاه‌های اندیمشک، سوسنگرد، مسجدسلیمان شرکت نفت، شوشتر، نیوساید، استانداری، منازل دوپست دستگاه، یادشهر، شادگان و آبادان، در استان پوشهر ایستگاه‌های بندر ديلم، گناوه و پوشهر. ساکنان تمامی این شهرها دیروز در هوای غبارآلود بیش از حد مجاز نفس کشیدند. در سراسر ایران، در سه نقطه نیز وضعیت

بنفش بود، یعنی بسیار ناسالم؛ ایستگاه قروه در کردستان، ایستگاه کبودرآهنگ در همدان، ایستگاه شهرداری مرکزی در کرمانشاه، محمدمهدی میرزائی‌قمی، مدیرعامل شرکت

کنترل کیفیت هوای تهران اعلام کرد که اگرچه هر سال با شروع فصل بهار، شاهد کیفیت هوای

مناسب در شهر تهران و بسیاری از شهرها و کلان‌شهرهای کشور بودیم اما در سال ۱۴۰۱، توفان ریزگرد به عنوان پدیده غالب و تعیین‌کننده کیفیت هوا، باعث آلودگی هوای پایتخت در دو

ماه ابتدایی اسمال شده است.

به گفته میرزائی‌قمی توالی وقوع این توفان‌ها و شدت آنها، حداقل در ۱۲ سال گذشته هیچ‌گاه به شدتی که در سال ۱۴۰۱ شاهد آن هستیم، نبوده است. بر اساس توضیحات او توفان ریزگرد در مسیر خود، کانون‌های داخلی غبار را نیز فعال کرده است اما توفان ۱۹ و ۲۰ فروردین، مربوط به کانون‌های واقع در کشورهای عراق، سوریه و اردن بوده و در توفان‌های ۱۷ و ۱۸ اردیبهشت‌ماه جاری نیز کانون‌های واقع در کشورهای عراق و عربستان، نقش اصلی را داشته‌اند. اشاره به این کانون‌ها در حالی است که تا پیش از این غبار برخاسته از این مناطق فقط مناطق غربی کشور را تحت تاثیر قرار می‌داد اما امروز پایتخت را هم درگیر می‌کند. توضیحات مدیرعامل شرکت کنترل کیفیت هوای تهران هم در نهایت نشان می‌دهد با وجود تجربه دیروز، شدیدترین حالت گردوغبار مشاهده‌شده در شهر تهران در فروردین ۱۴۰۱ رخ داد. زمانی که شاخص ۵۰۰ وضعیت خطرناک رسید و غلظت ذرات

مهدای کودک، مراکز پیش‌دبستانی، مدارس و دانشگاه‌های استان کرمانشاه هم فقط در نوبت صبح تعطیل شدند و گفته شد که اداره‌ها در شهرهای قصرشیرین، گیلان‌غرب، دالاهو، اسلام‌آبادغرب، ثلاث‌باباجانی و سرپل‌ذهاب تعطیل است. مهدای کودک، پیش‌دبستانی و دبستان‌های استان البرز هم فقط در نوبت صبح تعطیل شدند و طالقان شامل این تعطیلات نبود. در آذربایجان غربی نیز مدارس شهرستان‌های بوکان و سردشت در شیفت صبح و عصر تعطیل اعلام شد.

لک‌ غبار پیشین از دجله و فرات آمد

وقوع گردوغبار گسترده در ایران در حالی است که در روزهای گذشته همین وضعیت در عراق برپا بود. یک روز پیش از این نیز در بی وقوع توفان گرد و غبار، پروازهای عراق لغو شدند و رسانه‌های خارجی از روانه‌شدن صدها نفر به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی نوشتند. دیروز از سوی دیگر خبر رسید که مرکز ملی هواشناسی عربستان درباره وقوع توفان گرد و غبار در چندین منطقه این کشور هشدار داده است. منشا غبار دیروز نیز طبق صحبت مسئولان مختلف محیط زیست به همسایه‌های غربی نسبت داده شده و همچنین از فعال شدن کانون‌های داخلی به طور مثال در استان اصفهان صحبت شده است.

دیروز همچنین رضا بیانی، مشاور سازمان منابع طبیعی و آب‌خیزداری کشور، از منشا غبار ۱۷ اردیبهشت سخن گفت. در حالی که در روزهای گذشته وقوع گردوغبار در ایران را طبیعی خوانده و نقش شیوه مدیریت منابع آب این کشور در وقوع گردوغبار در کشورهای دیگر را رد کرده بود، بیانی عنوان کرد: «اظهارات اخیر ترکیه درباره این که منشا بخشی از توفان‌های گردوغبار ایران از ناحیه صحرای آفریقا است، را قوی‌ار د می‌کنیم. پیش‌ها و بررسی‌های روزانه ما از طریق تصاویر ماهواره‌ای مدیس نشان می‌دهد منشا گردوغباری که ۷ آوریل به سمت ایران آمد از ناحیه کانون گردوغبار غرب موصل و از جنوب ترکیه در مرز با عراق است و این تصاویر را ثبت و آرشیو کرده‌ام.»

به گفته او براساس مستندات و تصاویر دریافتی از ماهواره مدیس می‌توان گفت کانون گردوغبار در بین دجله و فرات، ایران را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهد. از سوی دیگر مهم‌ترین کانون‌های داخلی گردوغبار در ایران به‌غیر از کانون شرق اهواز که جنگل‌کاری شده، مربوط به هامون و جازویران است.

بیانی با بیان اینکه گردوغبار، ذرات میکرونی هستند و اگر از محررای آفریقا پریزیند در بین راه رسوب می‌کنند تصریح کرد: «چند سال پیش دانشگاهها و ادارات تهران تعطیل شدند، اما در خوزستان که اوضاع غبار وخیم‌تر بود مدارس دانشگاه‌ها تعطیل شدند و بنا شد اداره‌ها دو ساعت تاخیر کارشان را آغاز کنند. در استان همدان که آلودگی آن به ۹ برابر حد مجاز رسید ابتدا فقط مهدای کودک، مقاطع پیش‌دبستانی و ابتدایی نوبت صبح تعطیل شدند و با ادامه وضعیت تمدید تعطیلی در نوبت بعدازظهر اعلام شد. در استان لرستان نیز به جز مراکز درمانی و خدمات‌رسان و نیروهای نظامی و انتظامی، باقی تعطیل اعلام شد. همچنین در ایلام مدارس و مراکز آموزشی صبح و بعدازظهر ایلام تعطیل شدند اما در حالی که غبار وضعیت هوا را در ۵ ایستگاه سنجش این استان خطرناک نشان می‌داد، اعلام شد که فعالیت ادارات و بانک‌ها به جز دستگاه‌های خدمات‌رسان در سطح استان با ۲ ساعت تاخیر آغاز می‌شود. علاوه بر این همه مدارس شهرستان‌های میروان، بانه، سقز، سنندج، سورآباد و کامیاران در استان کردستان در تمامی مقاطع تحصیلی فقط در نوبت صبح تعطیل اعلام شدند. تمامی

۳

اقلیم

| سال شانزدهم | شماره پیاپی ۲۲۹۰ | چهارشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۱ |

روزنامه پیام

خبر

۹۰ مرکز درمانی گیلان اخطار پسماند گرفتند

محیط زیست گیلان ۸۵ اخطاربه مدیریت پسماند برای مطب‌ها، درمانگاه‌های پزشکی و ۵ اخطاربه برای بیمارستانهای رشت صادر کرد.

به گزارش روابط عمومی اداره محیط زیست گیلان، رئیس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان رشت با اعلام این خبر گفت: نبود مدیریت اصولی پسماند این واحدها منجر به صدور اخطاربه به واحدهای خاطی شده است.

محمدنقی تقی‌زاده افزود: طبق قانون مدیریت پسماند مصوب مجلس در سال ۱۳۸۳، تولیدکننده پسماند پزشکی، مسئول مدیریت و بی‌خطرسازی آن است. بنابراین در پایش‌های انجام‌شده، عملکرد مدیریت پسماند درمانگاه‌ها، مطب‌ها و بیمارستان‌ها مورد بررسی قرار گرفت.

او در ادامه افزود: در صورتی که مدیریت پسماندهای عفونی این مراکز در مهلت تعیین شده درج شده در اخطاربه مورد توجه قرار نگیرد، مطابق قوانین موضوعه به مرجع قضایی معرفی می‌شوند.

تقی‌زاده به مسئولان درمانگاه‌ها و مراکز پزشکی که تاکنون نسبت به عقد قرارداد با شرکت‌های امحای پسماند عفونی اقدام نکرده‌اند هشدار داد که این امر می‌تواند سلامت شهروندان را در معرض خطر جدی قرار دهد و لازم است هرچه سریع‌تر اقدامات لازم و عاجل انجام شود.

مسئول دبیرخانه ملی

تالاب‌های کشور:

حفظ تالاب‌ها نیازمند

همکاری بین بخشی است

مسئول دبیرخانه ملی تالاب‌های کشور گفت: با توجه به تنش‌های آب در کشور، حفظ تالاب‌ها نیازمند همکاری بین بخشی ارگان‌های مختلف است. به گزارش ایرنا، فرهاد امینی، در نشست برنامه‌ریزی اجرای برنامه‌های مدیریت جامع تالاب‌های کشور در تبریز افزود: اگر همکاری بین بخشی ارگان‌ها در این زمینه وجود نداشته باشد، تالاب‌ها از وضع خوبی برخوردار نمی‌شوند. او با تاکید بر ضرورت حفظ تالاب‌ها برای نسل‌های آینده، عنوان کرد: کمیت و کیفیت آب تالاب‌ها از جمله اهداف راهبردی مدیریت جامع تالاب‌های کشور است و در این زمینه پیگیری‌های لازم انجام می‌شود.

مسئول دبیرخانه ملی تالاب‌های کشور گفت: استفاده از برنامه مدیریت زیست‌بومی و تصویب آن در ستاد ملی هماهنگی مدیریت تالاب‌ها از برنامه‌های حیاتی از تالاب‌هاست. امینی ادامه داد: هدف از برگزاری نشست برنامه‌ریزی اجرای برنامه‌های مدیریت جامع تالاب‌های کشور، ظرفیت‌سازی، آموزش، آگاهی افزایی و مشارکت استان‌ها در مدیریت تالاب‌هاست. شهنام اشتری، مدیرکل حفاظت محیط زیست آذربایجان شرقی نیز د با بیان اینکه وضع تالاب‌های استان تثبیت شده است، گفت: سطح تراز آب تالاب قوری گول نسبت به پارسل ۲۰ تا ۳۰ سانتی‌متر کاهش داشت اما بر اساس قراردادی با شرکت آب منطقه‌ای استان و جاری شدن آب این تالاب احیا شده است.

حريم تپه «کنارصندل» مشخص شد

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمان با بیان اینکه ۶ دوره کاوش باستان‌شناسی در جنوب کرمان انجام شده، گفت: «عرصه و حریم تپه کنارصندل شهرستان جیرفت مشخص شده است و در فاز بعدی طراحی این تپه به عنوان سایت موزه در دستور کار قرار دارد.» به گزارش ایرنا، فریدون فعالی در نشست خبری به مناسبت گرامیداشت هفته میراث فرهنگی افزود: «سال گذشته ۳۰۰ میلیون تومان برای ساماندهی محوطه تاریخی کنارصندل جیرفت اختصاص دادیم اما در بحث ساماندهی محوطه‌های تاریخی مشکل داریم و نیاز به بودجه برای این کار است.» یکی از کاوش‌های باستانی مهم کشور در حوزه جنوب استان کرمان در کنارصندل در حال انجام است که پس از ۱۳ سال وقفه اواخر سال ۹۹ در آنجا از سر گرفته شد. پیشتر در دهه ۸۰ خورشیدی، این محوطه توسط یک تیم بین‌المللی کاوش و در پی آن وجود یک شهر اولیه متعلق به عصر مفرغ در دره هلیل‌رود محرز شده بود.

فعالی همچنین با اشاره به کمبود اعتبارات حوزه میراث استان بیان کرد: «۵۶ میلیارد و ۱۷۹ میلیون تومان در قالب ۴۵ پروژه در حوزه میراث فرهنگی استان در دست اجراست.»

او افزود: «سال گذشته ۲۲ میلیارد و ۸۷۹ میلیون تومان اعتبار شامل هشت میلیارد و ۷۰۰ میلیون تومان اعتبار استانی و ۲۴ میلیارد و ۱۰۹ میلیون تومان برای حوزه میراث فرهنگی کرمان مصوب شد که این اعتبارات به هیچ وجه کفاف این حوزه را نمی‌دهد.»

لک‌

به گفته میرزائی قمی توالی وقوع این توفان‌ها و شدت آنها، حداقل

در ۱۲ سال گذشته هیچ‌گاه به

شدتی که در سال ۱۴۰۱ شاهد

آن هستیم، نبوده است. بر

اساس توضیحات او توفان

ریزگرد در مسیر خود، کانون‌های

داخلی غبار را نیز فعال کرده

است اما در توفان‌های ۱۷ و ۱۸

اردیبهشت کانون‌های کشورهای

عراق و عربستان، نقش اصلی را

داشته‌اند

آمار بیماری‌ها و مرگ‌های منتسب

به آلودگی هوا در ایران

رئیس گروه سلامت هوا و تغییر اقلیم وزارت

بهداشت آمار بیماری‌ها و مرگ‌های منتسب به

آلودگی هوا در ایران را تشریح کرد.

عباس شاهسونی به ایسنا گفت: تعداد مرگ

کل منتسب به مواجهه طولانی‌مدت با ذرات معلق PM۲.۵ در بزرگسالان بالاتر از ۳۰ سال

در سال ۱۳۹۹ در شهرهای مورد مطالعه به طور میانگین ۱۱ هزار و ۱۲۹ نفر بود. در تهران به طور میانگین مرگ ۳۷۵۱ نفر در این ارتباط در سال ۱۳۹۹ رخ داده است. نتایج نشان می‌دهد که به طور میانگین جزء «مرگ کل منتسب به ذرات معلق» در کشور در سال ۱۳۹۹ برابر با ۷.۵۱ درصد بود که این جزء منتسب در شهرهایی نظیر اهواز، زابل، خرم‌آباد، اصفهان و دزفول که به پدیده گردوغبار درگیر هستند بالاتر از میانگین کشوری بوده است.

او با اشاره به تاثیر آلودگی هوا بر شکل‌گیری مرگ‌ومیر ناشی از بیماری انسداد ریوی افزود: تعداد مرگ به علت بیماری‌های مزمن انسداد ریوی منتسب به همین مورد در سال ۱۳۹۹ به طور میانگین ۵۱۹ نفر بوده است. در تهران این رقم ۱۲۳ نفر گزارش شده است. به طور میانگین جزء مرگ به علت بیماری‌های مزمن انسداد ریوی منتسب به بیماری‌های مزمن، سقز، سنندج، سورآباد و کامیاران در استان کردستان در تمامی مقاطع تحصیلی شهرهایی نظیر اهواز، زابل، خرم‌آباد، اصفهان

او با بیان اینکه میانگین تعداد مرگ در سال

۱۳۹۹ به علت بیماری‌های ایسکمیک قلبی

منتسب به مواجهه طولانی مدت با ذرات معلق ۴۷۵۵ نفر بوده، افزود: این آمار در تهران به‌طور

میانگین ۱۲۵۱ نفر بوده است. جزء مرگ به علت بیماری‌های ایسکمیک قلبی منتسب

به ذرات معلق در کشور در سال ۱۳۹۹ برابر با

۱۴.۲۸درصد و در شهرهایی نظیر اهواز، تهران،

مشهد، اصفهان، کرج، یزد، آبادان و دزفول بالاتر

از میانگین بوده است.

او افزود: میانگین تعداد مرگ به علت سکنه مغزی در سال ۱۳۹۹ نیز ۱۷۳۴ نفر گزارش شده است و در تهران ۶۲۲ نفر بوده است. در این سال جزء مرگ به این علت برابر با ۱۴.۳۴درصد بوده که در شهرهایی نظیر اهواز، تهران، مشهد، اصفهان، یزد، زابل، خرم‌آباد، آبادان و دزفول بالاتر از میانگین کشوری برآورد شده است.

علی دهباشی |

سردبیر فصلنامه بخارا |

هوا را از من بگیر، طبیعت را نه

نویسنده کتاب حق مادرزاد پرفسور «استوین کلرت» استاد بوم‌شناسی اجتماعی در دانشگاه بیل است. کارهای نظری و عملی او متمرکز بر ارتباط میان انسان و طبیعت و حفاظت از محیط زیست و طراحی توسعه پایدار بود. کلرت بابت این پژوهش‌ها آثاری که خلق کرد جوایز بسیاری را به خود اختصاص داد. در مقدمه این کتاب به قلم یکی از مترجمان آمده است: «کودکی دوران اثرات ماندگار در همه عمر است. خوب یا بد، شادمانه یا غمبار هر چه باشد تا آخر عمر همراه و هم ذات ماست. چون منبعی از الهام یا زنجیری ستبر که همراهی‌مان می‌کند و سرچشمه زاینده انگیزه و میل به حرکت یا سنگ پیش پای ما می‌شود. از جمله تجربیات ماندگار کودکی ارتباط با طبیعت است. سنگ، خاک، آب، گل و حیوانات و گیاه تجربه بارزی زیر باران و برف بودن در محیط‌های بیرون و بسیار هم کنشی‌های دیگر با عناصر طبیعی به تنهایی یا با دیگر همبازیان، چیزی است که در شکل‌گیری این تجربه نقش بازی می‌کند. برخورداری و یا محرومیت از این تجربه نقش تعیین‌کننده‌ای بر کیفیت زندگی و سلامت جسم و روح ما دارد. به این خاطر تجربه طبیعت در کودکی را می‌باید یک حق مسلم مادرزاد دانست. همچون حق برخورداری از والدین، سرپناه، آب و غذا سالم چرا که عینا مانند آن‌ها تأثیر بود

و نبودش بر زندگی دیرپاست و کمبودش در بزرگسالی به دشواری آن هم ناقص شاید بتواند جبران کرد. اما در کمال حیرت باید گفت که به این یکی همچون دیگر حقوق مادرزاد توجه نشده است و در قوانین و رویه‌های تقویتی و پرورشی مغفول مانده است. کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک حتی به اشاره هم به آن نپرداخته است. غفلتی که موجب حیرت می‌شود. شاید بتوان چنین توجیه کرد که تا همین چندی پیش و نیم قرن اخیر برخورداری از این موهبت بدیهی بوده و بدون نیاز به توجه ویژه تأمین شده است. همچون هوا که برخورداری از آن بدیهی است. اما امروز با زندگی فشرده شهری و دورشدگی از محیط‌هایی طبیعی تأمین این تجربه نیز همچون برخورداری از هوا دیگر بدیهی نیست. مگر آنکه در تأمین هر دو بکوشیم گرنه ریه‌هایمان از هوای سالم محروم می‌ماند و کودکانمان از تجربه طبیعت. اگرچه دوری و محرومیت از تجربه طبیعت در کودکی و در محیط‌های شهری پدیده ای جهانی است که بایستی از آن به عنوان عارضه کمبود طبیعت یاد کرد که همچون کمبود ویتامین یا املاح بر سلامت تأثیر نامطلوب دارد اما در کشور ما این عارضه می‌رود که به بحران وخیمی از بروز اختلال‌های جسمی و روحی در ابعاد ملی بدل شود. آمارهای رسمی بر چاقی و اضافه وزن، کاهش ضریب هوشی،

گزارش «پیام ما» از نشست رونمایی کتاب «حق مادرزاد، انسان و طبیعت در دنیای امروز»

یکدست‌سازی کودکان به نفع هیچکس نیست

رابطه کودک و طبیعت در یک دهه اخیر مورد توجه جدی فعالان حوزه محیط زیست قرار گرفته است. مدارس طبیعت در ابتدای دهه ۹۰ شروع به توسعه در ایران کردند. این روند رو به رشد گرچه در سال ۹۸ با چالش‌های جدی روبه‌رو شد اما همچنان گام‌های آهسته و پیوسته‌ای را برمی‌دارد و با استقبال خوب خانواده‌ها مواجه شده است. در حوزه نشر و کتاب نیز در سال‌های اخیر فعالان و کارشناسان محیط‌زیست دست به کار شده و شروع به ترجمه آثار برجسته در این زمینه کرده‌اند. «حق مادرزاد، انسان و طبیعت در دنیای امروز» نوشته «استوین کلرت» استاد بوم‌شناسی اجتماعی در دانشگاه بیل که با ترجمه عبدالحسین وهاب‌زاده، سید مصطفی چشمی و روشنک شهریاربی به تازگی توسط نشر نو منتشر شده، یکی از این آثار است. عصر چهارشنبه بیست و یکم اردیبهشت ماه ۱۴۰۱، هفدهمین نشست از عصر چهارشنبه‌های مجله بخارا با همراهی نشر نو و کتابفروشی فرهنگان فرشته به جلسه رونمایی از این کتاب اختصاص یافت و در آن علی دهباشی، عبدالحسین وهاب‌زاده، فاطیما آزاد، محمدرضا اسلامی، رضا تسلیمی تهرانی، مانیای شفاهی سخنرانی کردند. اهمیت مقوله کودک و طبیعت ما را بر آن داشت تا پرونده‌ای را در «پیام ما» به این موضوع اختصاص داده و به شکل کامل این نشست را پوشش دهیم.

فاطمه باباخانی |

روزنامه‌نگار |

عبدالحسین وهاب‌زاده |

بوم‌شناس و مترجم |

می‌تواند باشد! من با دغدغه محیط زیست سراغ کودکان آدمم ولی به تدریج متوجه شدم این فقط محیط زیست ما نیست که در آینده در خطر است چون کودکانش تجربه طبیعت ندارند. عاشق آن نمی‌شوند و وقتی عاشق نشدند در بزرگسالی با دادن کتاب نمی‌توانیم آن‌ها را عاشق کنیم بلکه تنها می‌توانیم آگاه‌شان کنیم. امروز در هر شهر بزرگ ایران یک دانشکده محیط زیست و در کشور چندین هزار فارغ‌التحصیل بیکار این رشته را داریم که در حالی که وضع محیط زیستمان خراب‌تر است. در حالی که پنجاه سال پیش وقتی سازمان حفاظت محیط زیست را تأسیس کردیم نه رئیس و نه کارشناسانش محیط زیست نخوانده بودند، آنها یا شکارچی واقعی بودند یا توبه کردند، ولی در عین حال آن زمان یک سازمان کارآمد برای حفظ طبیعت ایران را تأسیس کرده و قوانین محیط زیست را نوشتیم، کنوانسیون حفاظت از تاب‌ها را در رامسر را برگزار و مناطق چهارگانه را اعلام کردیم. در عوض امروز فارغ‌التحصیلان محیط زیست ما می‌توانند فقط در نقش طرح‌های که دولت‌ها انجام می‌دهند نقش داشته باشند. چرا؟ برای اینکه مدرسه، تجربه طبیعت را از کودکان ما گرفته است. مدرسه عبوس و دور از طبیعت، مدرسه دور از واقعیت زندگی که فقط مشت‌های محفوظات در سر بچه‌های می‌کند، و زمان و فرصت عاشق شدن را از آن‌ها می‌گیرد، آن‌ها را به چیزی تبدیل می‌کند که از هر جهت که به آن نگاه می‌کنیم، ناکارآمد هستند. مرحله بزرگسالی می‌رسد بازی را ترک می‌کند ولی انسان خصوصیات کودکی را در بزرگسالی حفظ می‌کند. بزرگسالان هم مانند کودکان کنجکاو و بازیگوش هستند و قدرت تخیل دارند. شگفتا که در دوران مدرن در عصری که بیشترین تولید علم صورت گرفته است کودکان را از بازی محروم و آن‌ها را وارد یک عمل جدی می‌کنیم. من نمی‌دانم جامعه‌ای که پیران خود را به عنوان مرجع تجربه کنار بگذارد و کودکانش را که باید آینده او را تأمین کنند به این شکل بار بیارند، تکلیفش برای آینده چیست؟ امروز کودکان ما قدرت تخیل ندارند، حافظ بدون قدرت تخیل چه حافظی

دستورکار به جهان می‌آید که می‌خواهد آن را پیاده کند. ما بر اساس تکامل میلیون ساله خودمان باید زیستگاه‌مان را بشناسیم و این شناسایی برای بهره‌برداری از منابع و پرهیز از خطراتش ضرورت تام و تمام دارد. بنابراین عملا ما با گرایش به دنیا می‌آییم که چیزهایی از طبیعت را برایمان مطلوب و برخی از آن‌ها را نامطلوب نشان می‌دهد. به عنوان مثال از تندآب می‌ترسیم، از ارتفاع بلند می‌ترسیم، از مار و تاریکی می‌ترسیم ولی منظره پر گل و گیاه برایمان جذاب است و از نگاه کردن با یک چشم‌انداز وسیع لذت می‌بریم. درختانی که پر میوه هستند حتی زمانی که میوه ندارند، گل‌هایشان جذاب است چون به ما می‌گویند در آینده قرار است چه به‌پدری ببریم. ویلسون گرایش‌های مثبت و منفی که در مورد طبیعت داریم را در کتابش آورده است. بعد از او دیگرانی از جمله «کلرت» و «اوریانز» در این زمینه کارهای مفصلی انجام داده و جای خوشبختی است که بسیاری از این کارها امروز در ایران منتشر شده یا در حال انتشار است. اگر عمر انسان را به سه دوره کودکی و نوجوانی، بزرگسالی و کهنسالی تقسیم کنیم، رابطه این سه قسمت در بعد میلیون ساله انسان افت و خیز زیادی داشته است. در دوره شکارچی گردآورندگی، پیرها مرجع تجربه‌اند. در این دوره کودکان برای خود رها هستند تا دستور کار خودشان را پیاده کنند. با ورود به کشاورزی عملا کودکان باید وارد عرصه تولید شوند بنابراین به خدمت گرفته می‌شوند اما پیرها هنوز جایگاه محترم خود را به عنوان مرجع تجربه دارند. در این دوره گرچه کودکان به کار گرفته می‌شوند ولی به خاطر تماسشان با زمین، گیاه و فراغت‌هایی که در بین کار پیدا می‌کنند، هنوز فرصت‌های ذی‌قیمتی برای تجربه طبیعت دارند که بتوانند با آن توانا، خلاق و مقاوم پرورش یابند. با ورود به دوران مدرن و بعد از انقلاب صنعتی آرام آرام می‌بینیم پیرها از اریکه مرجع تجربه به زیر کشیده شده و به خانه‌های سالمندان فرستاده می‌شوند و کودکان تحت فشار قرار می‌گیرند تا هر چه زودتر وارد عرصه تولید شوند. در گذشته ما ساعتی به مدرسه می‌رفتیم ولی فراغت بسیار داشتیم که بتوانیم بیرون بازی کنیم. اما امروز والدین، نظام آموزش و جامعه به

عظیمی از طرف جهاد دانشگاهی مشهد منتشر شده است. بسیاری بر این باورند وقتی کودک در طبیعت می‌گردد آرام تجارب بسیاری را از آن اخذ می‌کند و این تجارب جهان تجربی او را گسترش می‌دهد اما نکته مهم‌تری که «ادیت کاب» به آن اشاره می‌کند این است که هر کودکی در ارتباط با طبیعت جهان خاص خود را می‌سازد. جهانی که با هر کودک دیگری متفاوت است. او حتی این تئوری را تا جایی می‌برد که می‌گوید هر انسانی با این تجربه یک گونه متفاوت از انسان دیگر است. اگرچه می‌دانیم این گفته اغراق است ولی در اینکه جهان آدم‌ها در ارتباط با تجربه‌هایشان با هم متفاوت است، تردیدی نیست. حال شما این را با آنچه امروز در مدارس اتفاق می‌افتد، مقایسه کنید. در مدرسه، جهان همه این کودکان شبیه به هم فرض می‌شود، بچه‌ها مثل پرچین‌های کنار خیابان که دو طرف و بالایش را بریده باشند و همه را همسان کرده باشند، باید در یک ردیف رو به تخته بنشینند و به حرف معلم گوش دهند، جواب هم فقط همان است که او می‌خواهد و پاسخ دیگری پسندیده نیست. خاطرم است یکی از بچه‌هایی که مدرسه طبیعت را تا شش سالگی گذرانده بود، درخواست کرد بعد از شش سالگی به مدرسه کلاسیک برود. او یک روز به مدرسه رفت. شرح کودکانه او از مدرسه به نظر به بهترین وجه ممکن تفاوت مدرسه طبیعت را با مدرسه کلاسیک بیان می‌کند. او می‌گوید: «مامان این چه جای مسخره‌ای است که من رفتم. یک نفر ما را جمع کرده و برایمان حرف می‌زند و بعد خودش در سایه ایستاده و ما را در آفتاب نگه داشته است». اگر همین جمله کودکانه را بشکافیم می‌بینیم در مدارس کلاسیک همه کودکان یکسان انگاشته می‌شوند، اینکه علاقه و نیاز یکسان دارند، آموزش‌پذیر هستند، ما از آن‌ها بیشتر و مصلحتشان را بهتر می‌دانیم و رفاه ما مقدم‌تر است.

در دهه هشتاد قرن گذشته و فوری از مطالعه در مورد تأثیر ماندگار طبیعت را داریم که با کتاب «بایوفیلیا» ویلسون شروع می‌شود و معادل آن را در فارسی «زیست‌گرایی» گذاشته‌ایم. ویلسون در این کتاب نشان می‌دهد بچه انسان لوح محفوظ نیست بلکه با یک گرایش

سرزمین ما در خطر است

برای پرداختن به سابقه بحث‌های مرتبط با نیاز جدی انسان و به ویژه کودک به طبیعت حتی اگر به گذشته خیلی دور نرویم، می‌توانیم از زمانیکه‌ها قرن هجدهم صحبت کنیم. آنها به تأثیر ماندگار رابطه انسان با طبیعت باور داشتند و به‌طور شهودی می‌دانستند بدون این رابطه، انسان نمی‌تواند موجودی بسامان باشد. نمونه آن را می‌توان در اشعار «ویلیام ُردزورث» یا در کارهای «روسو» مانند کتاب امیل به خوبی دید. امیل به مدرسه اعتقادی نداشت و فکر می‌کرد طبیعت به اندازه کافی مدرس خوبی است. از اواسط قرن بیستم هم می‌توانیم به کارهای علمی کسانی مثل «یوجین اودوم» بوم‌شناس برجسته اشاره کنیم که معتقد است زیباشناسی ما ملهم از تکامل‌مان در یک زیستگاه مشخص یعنی ساوان‌های آفریقا است. جایی که درختان با فاصله از هم قرار می‌گیرند و بین آنها علف وجود دارند و بیشه، پستی و بلندی و آب را در منظر داریم. او تأکید می‌کند برای همین است که هر جا به جنگل‌های انبوه رسیدیم، اینقدر درخت بریدیم تا آن زیستگاه را بار دیگر بازسازی کنیم و وقتی به دشت بدون درخت رسیدیم، آنقدر درخت کاشتم تا چنین وضعیتی به وجود بیاید. از نظر او مزارع تقلیدی از همان ساوان‌هاست و مثال عالی آن را در پارک‌ها می‌شود دید. هر چه پارک به کالبد ساوانی شباهت بیشتری داشته باشد بیشتر به آن علاقه‌مندیم. در واقع دلمان می‌خواهد در چنین فضاهایی بگردیم، جایی که آب جریان دارد و درخت‌ها از هم فاصله داشته باشند و بتوانیم چشم‌اندازهای دور را ببینیم. کمی بعد از اودوم با کارهای «ادیت کاب» روبرو می‌شویم که به‌طور مستمر مطالعاتی در مورد تأثیر ماندگار طبیعت به خصوص در دوره کودکی دارد. او زندگی‌نامه ۳۰۰ شخصیت برجسته را مورد بررسی قرار داده و مشاهده می‌کند در همه آنها تجربه طبیعت در کودکی یک تأثیر دیرپاست به‌طوری که هر وقت در زندگی با مشکلی روبرو می‌شوند به عنوان منبع الهام به آن تجربه برمی‌گردند. او در این زمینه مقاله‌ای در اواسط دهه پنجاه قرن گذشته نوشت که بعد از مرگش مارگارت مید کتاب او به نام «بوم‌شناسی تخیلات کودکی» را منتشر کرد و خوشبختانه ترجمه آن به تازگی توسط خانم ناهید رضازاده و آقای محمد

اگر شما کودک را به حال خود بگذارید هیچ چیزی را بالاتر و بالاتر از بازی نمی‌بیند، بازی برای کودک حتی از آب، غذا یا خواب هم واجب‌تر است. چرا؟ برای اینکه او با بازی به چیزهایی که لازم دارد می‌رسد، اما جامعه مدرن امروزی بازی را لهو و یک کار بیهوده می‌بیند که کودک باید هر چه زودتر از آن گذر کند

در آمار طلاق، کاهش مشارکت اجتماعی، بی‌علاقگی به طبیعت، سرزمین، مهاجرت‌های بنیان‌کن نخبگان و تحصیلکردگان، رشد بیماری‌های جسمی و روحی می‌توان ردپایی از محرومیت کودکان و نوجوانان از آزادی، فراغت و تجربه طبیعت را دید اگرچه این خود مسبب اصلی‌اش نباشد

| محمدرضا اسلامی |

| فعال در حوزه مدارس طبیعت |

خردک شری هست هنوز

وقتی بحثی در خصوص کودک و طبیعت خصوصا در کلان‌شهرها مطرح می‌شود، آنچه به نظر می‌آید این است که طبیعتی وجود ندارد و ما باید کیلومترها رانندگی کنیم تا به طبیعتی که مرادمان هست برسیم. آنجایی که بچه‌های بتوانند رها باشند، دیواری نباشد، جانور، آب و گیاه باشد و تنوعی از آنچه که تحت عنوان زیستگاه بتوانیم برشماریم. به عنوان کسی که چند سالی است در تهران به همراه دوستان و جمعی از خانواده‌ها فعالیت داریم معتمد حتی در کلان‌شهرها هنوز به قول اخوان «خردک شری هست هنوز» هست و می‌شود این فضاها را به نفع کودکی، بازی آزاد و در نهایت به نفع جامعه پویا و سالم فعال کرد.

همیشه به کلان‌شهرها اتهام زده می‌شود جایی برای تجربه طبیعت ندارند. تا حد زیادی می‌توان این اتهام را درست انگاشت. در ابتدای قرن ۱۴ شمسی بخش اعظمی از جامعه ساکن روستا و عشایر بودند اما تا پایان قرن این نسبت به کل وارونه شد و بخش اعظمی در شهرها و کلانشهرها و جمعیت‌کمتری در روستا ساکن یا عشایر هستند. با این حال فضای شهری مکان‌هایی هست که می‌توانیم به عنوان فضاهای تجربه طبیعت برای کودکان در نظر بگیریم. اولین و وسیع‌ترین آنها فضاهای طبیعی و بکر مثل کوهپایه‌ها، دره‌ها، حاشیه رودخانه‌ها و... هستند که در فاصله کمتری با

پایا

| رضا تسلیمی‌تهرانی |

| جامعه‌شناس |

بین انسان و طبیعت دیوار بتن ساخته‌اند

ما امروز شاهدیم کودکان دربار جنگل‌های بارانی و تنوع زیستی در قسمت‌های مختلف جهان اطلاع دارند اما از جنگل‌های نزدیک خانه خودشان چیزی نمی‌دانند یا به گفته «سویل» حتی علفزارهای دم در کلاس درسی‌شان را نمی‌شناسند

از این غافل شویم بسیاری از چیزهایی که در کنارمان است، ریشه‌های طبیعی دارد. ما بدون طبیعت مسلمانا قادر به زندگی نیستیم در همین دنیای مصنوع هم مواد خام و ریشه هر چیزی که داریم از طبیعت گرفته شده است هر چند آن را انکار می‌کنیم. نهایت اینکه در جهانی که سه چهارم جمعیتش در شهرها زندگی می‌کنند و حدود هفتاد یا هشتاد درصد جمعیت شهرنشین هستند اندیشه‌هایی مانند بازگشت به دوران پیشامدرن نمی‌تواند مطرح شود. همینطور که استیون کلاوت می‌دهد استیلای بر طبیعت فقط مخصوص انسان‌ها نیست حتی فیل‌ها، تمساح‌ها، سمورهای دریایی، سنجاب‌ها و ستاره‌های دریایی هم سعی می‌کنند بر طبیعت خود مسلط شوند. منتهی به نحوی این استیلای بر طبیعت را انجام می‌دهند که موجب باروری بیشتر طبیعت و استفاده متوازن و پایدار از آن می‌شود. اندیشه‌هایی که در دوران امروز مطرح می‌شوند برخی بر یک طبیعت‌گرایی افراطی یا نوعی معنویت‌گرایی افراطی تأکید می‌کنند که موجب تفکر ذره‌گرا در انسان می‌شوند. تفکری که هر انسانی را به گوشه ای پرتاب می‌کند یکی را به عق طبیعت و دیگری را به گوشه خانه یا معبد ... در این حالت ما از ایجاد جامعه و شکل‌های اجتماعی محروم می‌شویم. از نظر استیون کلاوت راحل به جای بازگشت به درون فرد یا نقاط دورافتاده تلاش جهت آشتی با طبیعت در داخل شهرهای مدرن و تأکید بر علائقانی انفرادی و خودگرایانه است که به ما امکان سازگاری با طبیعت در دوران مدرن را می‌دهد. اندیشه‌هایی از جنس مدرسه طبیعت در همین راستا سعی می‌کنند با نوعی تلاش در جهت آشتی با طبیعت در داخل شهرهای مدرن را پیش ببرند و با تأکید بر یک نوع طراحی زیست‌گرایانه در طراحی‌های شهری عناصر طبیعت را وارد کرده و با آن‌ها به سازگاری برسند. این ایده‌ها می‌تواند از استثمار طبیعت جلوگیری کرده و این حق مادرزاد را به بشر بازگرداند.

| مانیا سفاهی |

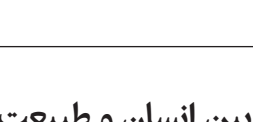
| سردبیر فصلنامه صنوبر |

باید گفت که هر انسانی را به گوشه ای پرتاب می‌کند یکی را به عق طبیعت و دیگری را به گوشه خانه یا معبد ... در این حالت ما از ایجاد جامعه و شکل‌های اجتماعی محروم می‌شویم. از نظر استیون کلاوت راحل به جای بازگشت به درون فرد یا نقاط دورافتاده تلاش جهت آشتی با طبیعت در داخل شهرهای مدرن و تأکید بر یک نوع طراحی زیست‌گرایانه در طراحی‌های شهری عناصر طبیعت را وارد کرده و با آن‌ها به سازگاری برسند. این ایده‌ها می‌تواند از استثمار طبیعت جلوگیری کرده و این حق مادرزاد را به بشر بازگرداند.

«حق مادرزاد» علاوه بر اینکه در مورد مشکلات محیط زیستی و تخریب طبیعت به دست انسان تأکید دارد، راحل را به بازگشت به دوران پیشامدرن یا زندگی روستاها و بازگشت همه جانبه به زندگی بدوی نمی‌داند بلکه در تلاش است راحل‌ها را در چارچوب زندگی شهری و مدرن مطرح کند. نویسنده در این کتاب توضیح می‌دهد چطور می‌شود در عین حال که مدرن بود و در یک شهر مدرن زندگی کرد با طبیعت آشتی و از تخریب بیشتر آن جلوگیری کرد. کتاب در مثال‌هایی که در فصول مختلف است از تجربه‌های کودکان و نوجوانانی می‌گوید که در شهرها زندگی و در کنار آن با طبیعت ارتباط برقرار کرده و توانسته‌اند خود را در چارچوب طبیعت تعریف کنند. به نظر می‌رسد ریشه مشکلات و بیگانگی با طبیعت در ذات استفاده از ابزار و تکنیک نباشد بلکه در نحوه استفاده از تکنولوژی و ابزار است. انسان به شکل افراطی از این تکنولوژی و ابزارها استفاده می‌کند و ریشه مشکلات در همین دوگانه‌انگاری بین سوز و ایژه است. این موضوع از دوران کانت و دکارت شروع شد که دوگانه‌های مختلفی را در نظر گرفتند و فیلسوفان «طبیعت درونی و بیرونی»، «ذهن و طبیعت»، «طبیعت و فرهنگ» و ... را برابر هم قرار دادند. با تفکیک سوز و ایژه و ساخت دیوار بتنی بین این دو، انسان به عنوان سوز در برابر طبیعت قرار دادند که ایژه در نظر گرفته می‌شد. علم جدید و تکرراتی نظیر بیک‌دیگران طبیعت را ابزاری دانسته‌اند که انسان باید به آن مسلط شده و از آن بهره‌بردار همه جانبه‌کند. البته این دیدگاه بعدها توسط فیلسوفان و جامعه‌شناسان جدید نفی شد و افرادی مانند دریدا و دیگران سعی کردند بر این شکاف سوز و ایژه غلبه کرده و به ما نشان دهند انسان از طبیعت جدا نیست و یک همبستگی همیشگی بین این دو وجود دارد. در بین جامعه‌شناسان هم مارکس اولین کسی بود که بر پیوستگی و رابطه دیالکتیکی بین سوز و ایژه تأکید کرد. از دیدگاه او انسان بدون طبیعت وجود ندارد و طبیعت هم نیازمند وجود انسان است. مارکس بیگانگی از طبیعت را هم ردیف هست

کتاب «حق مادرزاد» احساسات، عواطف و تجربه‌های انسان‌ها را با طبیعت شرح داده و به عنوان میان پرده مثال‌هایی می‌زند و تجربیاتی را در هر فصل بیان می‌کند. یکی از این سرفصل‌ها «استیلا» است. در این قسمت نویسنده عنوان کرده که بشر می‌خواهد تسلط بر هر چیزی را تجربه کند. قدرت بهره‌گیری از تکنولوژی هم سبب شده حس برتری بر دیگر جانوران داشته و احساس کند بر بقیه برتری دارد و نتیجه طبیعت را از بین ببرد. به نظر می‌رسد راحل درست این است که رابطه درستی با طبیعت داشته و شناخت بیشتری نسبت به جزئیات آن به دست آوریم. در عین حال ما نمی‌توانیم بچه‌ایمان را در خانه بنشانیم و از تلویزیون دیدگی با طبیعت برایشان صحبت کنیم و انتظار دلبسته شدن آنها با طبیعت را به ما داشته باشیم. هیچ کدام از ما تا مزایای آن نچشیده باشیم نمی‌توانیم در مورد آن اظهار نظر کنیم و بگویم آیا آن را دوست داریم یا خیر!

در این کتاب مثال‌هایی از افرادی زده شده که درباره تجربه‌هایشان در طبیعت می‌گویند. این مثال‌ها نشان می‌دهد همراه با طبیعت

| فاطما آزاد |

| پژوهشگر و تسهیل‌گر کودک و طبیعت |

پیدا کرده آنها وقت خود را در داخل خانه‌ها سپری می‌کنند. البته این آمار مربوط به سال ۲۰۱۰ است و گذر زمان و داستان کرونا را هم اگر به آن اضافه کنیم متوجه می‌شویم که اکنون فاجعه در چه حد است. اما چه عواملی باعث این اتفاقات شدند؟

افزایش محیط‌های انسان ساخت و اتکا به حمل‌ونقل ماشینی به جای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری - از بین رفتن مفهومی به عنوان کوچه و محله. کوچه به معنای جایی که بچه‌ها بتوانند به تنهایی در آن بازی کرده و احساس امنیت داشته باشند. امروزه کوچه‌های ما فقط مسیر رفت‌وآمد ماشین شده است و هیچ کودکی نمی‌تواند در آن فضاها بازی ایمن داشته باشد. محله هم جایی بود که آدم‌ها با هم معاشرت می‌کردند و در قبال این معاشرت بین‌شان اعتماد شکل می‌گرفت و می‌توانستند بچه‌هایشان را به خانه هم و فضاهای بیرون بفرستند

– رسانه با ایجاد ترس‌هایی که عموماً واقعی نیستند باعث شده‌اند در خانواده‌ها ترس بیرون فرستادن کودکان افزایش پیدا کند

– افزایش روزافزون آموزش‌های رسمی در محیط‌های خانه

– گسترش چشمگیر رسانه‌های الکترونیکی

– اشتغال همزمان پدر و مادرها بیرون خانه

– وجود تعداد زیادی زمین‌های زراعی زیر کشت که باعث شده کودکان روستایی هم مانند کودکان شهری دچار محرومیت باشند

«فرای» استاد دانشگاه مرینلد واژه کودکان محفظه‌بندی شده یا یک شده را در مورد کودکان امروز به کار می‌برد، بچه‌هایی که روی صندلی خودروها، درون کالسکه‌ها یا صندلی‌های مخصوص تماشای تلویزیون بسته‌بندی شده و اجازه ندارند تکان بخورند. ما در تلاشیم بچه‌ها را از مجموعه‌ای خطرناک محفوظ نگه داریم اما غافلیم این اتفاق باعث آثار مخرب بلندمدت‌تری در کودکان می‌شود.

پژوهشی که روی کودکان سه ساله در اسکاتلند صورت گرفته نشان می‌دهد این کودکان تنها ۲۰ دقیقه در طول روز فعالیت بدنی دارند. کوچک شدن محدوده خانه و کم شدن فعالیت بدنی آسیب‌هایی به سلامتی روحی و جسمی کودک می‌زند که از جمله آنها می‌توان به کاهش اعتماد به نفس و توانایی تشخیص خطر حقیقی اشاره کرد. ما کودکانمان را از خطرناک دور می‌کنیم و این امکان و فرصت را که در آن بازی کنند ۹۰ درصد کاهش

«تأثیرات حیاتی طبیعت در توسعه درک و خرد ما اغلب نادیده گرفته می‌شود. شاید به این خاطر که این تأثیرات بسیار ظریفند. ما گاهی ارتباط با طبیعت را به این دلیل که همیشه در اطرافمان بوده بیهی فرض می‌کنیم. همچون یک ماهی که در آبی که همیشه در آن شنا می‌کند یا یک پرده از هوایی که در آن پرواز می‌کند، غافل می‌ماند.» (حق مادرزاد، انسان و طبیعت در دنیای امروز)

با وجود تمام شواهد و پژوهش‌هایی که از لزوم ارتباط با طبیعت می‌گویند شاهدیم در عصر مدرن روز به روز ارتباط کودکان با طبیعت کاهش پیدا می‌کند به طوری که از اصطلاح عارضه کمبود طبیعت سخن به میان آمده است. در واقع امروزه مسیری که کودکان از طریقش طبیعت را درک می‌کنند بسیار تغییر کرده و طبیعت تبدیل به یک امر انتزاعی شده است تا چیزی که بشود آن را تماشا، مصرف و تفریح کرد. ما امروز شاهدیم کودکان درباره جنگل‌های بارانی و تنوع زیستی در قسمت‌های مختلف جهان اطلاع دارند اما از جنگل‌های نزدیک خانه خودشان چیزی نمی‌دانند یا به گفته «سویل» حتی علفزارهای دم در کلاس درسی‌شان را نمی‌شناسند. ما در چند دهه اخیر شاهد کاسته شدن و به خطر افتادن جدی فرصت‌های کودکان برای تجربه طبیعت بوده‌ایم. «رابرت پاین» از این مسئله با اصطلاح ناپودی تجربه یا خاموشی آن یاد می‌کند. این مفهوم به این اشاره دارد که جوامع مدرن فرصت‌های دوران کودکی برای تماس کافی با طبیعت را مخدوش و تضعیف کرده‌اند.

در کتاب «حق مادرزاد» مجموعه آمارهایی آورده شده که چندان خوشایند نیست. امروزه یک کودک معمولی چیزی کمتر از ۴۰ دقیقه از هفته را در بیرون سپری می‌کند، این رقم ۲۰ سال پیش در حدود ۴ ساعت بود. در حالی که مدران بچه‌ها ۹۶ درصد محیط بیرون را مهم‌ترین فضای دوران کودکی خود عنوان کرده‌اند تنها ۴۶ درصد کودکان‌شان چنین ادعایی دارند. ۳۶ درصد از کودکان بیرون خانه بازی می‌کنند و این در مقایسه با کودکی مادرانشان که ۷۰ درصد بوده چیزی کمتر از نصف است. در سال ۲۰۱۰ کودکان معمولی در هفته چیزی حدود ۵۲ ساعت وقتشان را با وسایل الکترونیکی مثل کامپیوتر، تلویزیون و بازی‌های رایانه‌ای سپری می‌کنند و این میزان در سال ۲۰۰۵ میلادی چیزی در حدود ۴۶ ساعت بوده است. در طول نیم قرن اخیر محدوده بیرون از خانه جایی که بچه‌ها بتوانند تنهایی در آن بازی کنند ۹۰ درصد کاهش

در جهانی که سه چهارم جمعیتش در شهرها زندگی می‌کنند و حدود هفتاد یا هشتاد درصد جمعیت شهرنشین هستند اندیشه‌هایی مانند بازگشت به دوران پیشامدرن نمی‌تواند مطرح شود

ما امروز شاهدیم کودکان دربار جنگل‌های بارانی و تنوع زیستی در قسمت‌های مختلف جهان اطلاع دارند اما از جنگل‌های نزدیک خانه خودشان چیزی نمی‌دانند یا به گفته «سویل» حتی علفزارهای دم در کلاس درسی‌شان را نمی‌شناسند

فرهنگ جدید با تأکید بر وفور، انباشتگی و اسراف تنبیده شده و خوشبختی را مصرف‌گرایی می‌داند و یک حالت جادویی به آن می‌دهد این مسئله باعث شده ما به مصرف بیش از پیش روی بیاوریم و هیچ حدی در این زمینه نداشته باشیم

روزنامه سیاسی - اجتماعی صاحب امتیاز و مدیرمسئول: روح‌الله خدیژی سردبیر: امین شول سیرجانی مدیر هنری: نیوا صمدیان

اخبار ایران، سینما، قنبرپور میراث فرهنگی و محیط زیست: مهتاب چوکچی (دبیر) یاسمن طاهریان، فروغ فکری مرضیه قاضی‌زاده

منابع طبیعی، آب و انرژی: فاطمه بایزادی شهر: سوگل دانایی عکس: یاسر خدیژی (دبیر) شبکه‌های اجتماعی: سپهر زند

صفحه‌آرایی: ندا صفاریان، فاطمه خواجویی رتبه روزنامه پیام ما ۴۰۴۴ گروه: ۴ نظرات نویسندگان دیدگاه شخصی آنان بوده و لزوماً دیدگاه روزنامه نیست.

ما را دنبال کنید اینستاگرام ویسایت

@payamema @payamema

ایمیل سازمان آگهی ها: payamema.adv@gmail.com ایمیل تحریریه: Khabar.payamema@gmail.com

تهران - خیابان شریعتی - ابتدای شهید بهشتی - پلاک ۲۶ (ساختمان ۳۵۳) - واحد ۵ / تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۱۸۹۳-۰۲۱ نشانی: کرمان، میدان آزادی، خیابان شهید بهشتی، شهید بهشتی ۱۰، نبش شرقی ۲ / تلفن: ۰۳۴-۳۲۴۸۷۴۷۷

عکس نوشت

عکس: باشگاه خبرنگاران جوان

«گنبد سلطانی» شاهکار رو به زوال، عکس از محمد رضاحانی / باشگاه خبرنگاران جوان

موسیقی

ویدیوت «صورتگر» به نویسندگی، کارگردانی، ایده‌پردازی و تهیه‌کنندگی رامین حسین‌پور و با شعری از مولانا نشان افتخار بهترین موزیک ویدیوی راک از «جوایز موزیک ویدیوی مونیخ آلمان» و جایزه بهترین فیلم یک آهنگساز از «جوایز موسیقی اروپا» را دریافت کرد. به گزارش خبرنگاری مهر، جوایز موزیک ویدیوی مونیخ آلمان ۲۴ فروردین تا ۲۴ اردیبهشت ماه و جوایز موسیقی اروپا ۱۱ تا ۲۴ اردیبهشت ماه در اسلواکی برگزار شد. جوایز موسیقی اروپا تمام ژانرهای مرتبط به موزیک ویدیوها از جمله موسیقی، ویدیو آرت، کارگردانی و ... را شامل می‌شود. در این رویداد بین‌المللی گروهی از نوازندگان، فیلمسازان و مدیران باتجربه حیات داوران را تشکیل می‌دهند. همچنین در بازه زمانی یک ماهه اسامی برندگان در هر بخش مشخص و منتشر می‌شود.

سینما

بازدید از موزه سینما در تاریخ ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ به مناسبت روز جهانی موزه رایگان اعلام شد. به گزارش ایسنا، همزمان با روز جهانی موزه در روز چهارشنبه ۲۸ اردیبهشت‌ماه، بازدید از موزه سینما رایگان است و علاقمندان برای بازدید می‌توانند از ساعت ۹ تا ۱۹ به این مجموعه تاریخی-فرهنگی در خیابان ولیعصر، باغ فردوس مراجعه کنند. تالارهای موزه سینمای ایران دارای بخش‌های: معاصران، بین‌الملل، کودک، دفاع مقدس، تماشاخانه، نام‌آوران و خانه فرهاد است؛ این تالارها نمایانگر سیر سرگذشت و تحولات سینمای ایران از آغاز این هنر صنعت تا به امروز است. عمارت موزه سینمای ایران قدمتی حدود ۲۰۰ ساله دارد و یکی از قدیمی‌ترین بناهای تاریخی پایتخت است که به دستور محمدرضا قاجار ساخته شده است. موزه سینما در مجموعه باغ فردوس قرار گرفته است.

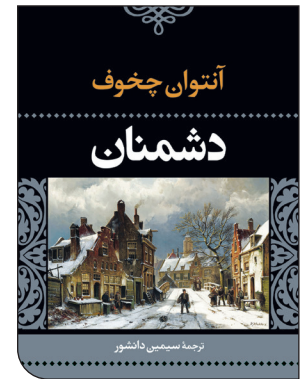
کتابخانه

قفسه

دشمنان

انتوان جخوف

ترجمه: سمین دانشور

ویرجینیا وولف در مقدمه یکی از کتاب‌هایش می‌نویسد: «اعتقادی به نوشتن مقدمه ندارم، زیرا بر این باورم که نویسنده مطلبش را در طول کتاب ذکر کرده است و اگر این چنین نباشد، در مقدمه هم نمی‌تواند مقصودش را به خواننده برساند.» نوشتن داستان کوتاه هم مسئله‌ای شبیه به این است. نویسنده برای نوشتن داستان کوتاه به تبحر بیشتری نسبت به نوشتن رمان نیاز دارد، زیرا همه می‌توانند در ۲۰۰۰ صفحه روایت کنند اما تفاوت نویسنده حرفه‌ای با آماتور زمانی مشخص می‌شود که در پانزده صفحه داستان به زیبایی هرچه تمام‌تر ذکر شود. آنتوان جخوف نویسنده و نمایشنامه‌نویس روس در کارنامه ادبی خودش بیشتر از ۷۰۰ عنوان داستان و نمایشنامه نوشته است. خواندن داستان‌های او می‌تواند انتخاب مناسبی برای شناخت بهتر و بیشتر ادبیات روسیه باشد. کتاب دشمنان نوشته آنتوان جخوف است. این کتاب مجموعه‌ای از دوازده داستان کوتاه است. مجموعه داستان دشمنان یکی از مهم‌ترین مجموعه داستان‌های

راستی گویم به سروی ماند این بالای تو در عبارت می‌ناید چهره زیبای تو چون تو حاضر می‌شوی من غایب از خود می‌شوم بس که حیران می‌مانم هم در سیمای تو کاشکی صد چشم از این بی خوابتر بودی مرا تا نظر می‌کردم در منظر زیبای تو ای که در دل جای داری بر سر چشم نشین کاندرا آن بیغوله ترسم تنگ باشد جای تو گر ملامت می‌کنم در قیامت می‌شود بنده سر خواهد نهاد آن که ز سر سودای تو در ازل رفته‌ست ما را با تو پیوندی که هست افتقار ما نه امروز است و استغفای تو گر بخوانی پادشاهی ور برانی بنده‌ایم رای ما سودی ندارد تا نباشد رای تو ما قلم در سر کشیدیم اختیار خویش را نفس ما قربان توست و رخت ما بیغمی تو ما سراپای تو را ای سرتوت چون جان خویش دوست می‌داریم و گر سر می‌رود در پای تو وین قیای صنعت سعیدی که در وی حشو نیست حد زیبایی ندارد خاصه بر بالای تو

سعیدی

مقصد

موزه باستان‌شناسی دره‌شهر

با نقوش گل و گیاه و ظروف سفالی منقوش و ساده تشکیل داده است. شهر تاریخی سیمه یکی از آثار تاریخی مهم کشور بوده که قرار است در آثار جهانی ثبت شود و البته اشیا تاریخی این شهر حکایت از تمدنی مهم در این منطقه دارد. در سال‌های گذشته آثار متنوع تاریخی از شهرستان دره‌شهر به خصوص شهر تاریخی سیمه به دست آمده که امروز موزه

این محوطه را گچبری‌های نفیس منحصر به فرد

موزه باستان‌شناسی دره‌شهر یکی از مهمترین موزه‌های استان ایلام است و بخش مهمی از آثار شهر تاریخی سیمه را نمایش می‌دهد. این اولین بنای موزای استان ایلام است. استان ایلام با تمدن نه هزار ساله بخش مهمی از تمدن ایران را تشکیل می‌دهد. در این میان دره‌شهر شهری باستانی و اولین شهر ساسانی به شمار می‌رود. شاهکار آثار تاریخی شهرستان دره‌شهر شهر تاریخی سیمه است که امروز نمادی از تمدن و فرهنگ استان ایلام شده و در حدود ۲۰۰ هکتار رازهای نهفته تاریخی در خود جای داده است. شهر تاریخی سیمه در حاشیه جنوب شرقی شهر کنونی دره شهر قرار دارد که بزرگترین محوطه تاریخی در سطح استان است و از اولین آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی کشور بوده و مربوط به دوره ساسانی و قرون اولیه اسلامی است. مهمترین کشفیات این محوطه را گچبری‌های نفیس منحصر به فرد

زیستمند

دوپای ویلیام

این گونه را همان دو پای فرات می‌دانند. طول سورتنه آن ۱۰۷ تا ۱۴۵ میلی‌متر بوده و درازای دمش ۱۹۳ تا ۲۵۵ میلی‌متر است. میانگین وزنشان ۶۱ تا ۱۳۷ گرم است. این جانور شبگرد است. یک تا دو ساعت بعد از تاریک شدن هوا فعالیتش را شروع می‌کند و مسافت طولانی را طی می‌کند. از مواد گیاهی سبز، دانه‌ها و بخش‌های زیرزمینی گیاهان تغذیه می‌کند. در فصل بهار از حشرات نیز به عنوان مکمل‌های پروتئینی استفاده می‌کند. بین ۲ تا ۸ بچه لخت و بدون مو می‌زاید. دوران شیرخواری حدود ۴۰ روز است. / کویرها و بیابان‌های ایران

این جانور بزرگ‌ترین گونه جنس Allactaga در ایران است. سر به نسبت بزرگ و گرد دارد. گوش‌ها بزرگ و بیضی‌شکل بوده و چشم‌ها درشت هستند. پاهای دارای پنج انگشت و کف پا بدون مو است. پاهای دارای پنج انگشت و کف پا بدون مو است. اندازه طول پاهای حدود نصف طول سورتنه است. رنگ پشت خاکستری متمایل به زرد، بخش میانی پشت تیره، پهلوها نخودی یا خنثی و زیر بدن سفید است. این گونه که در درمنه‌زارهای مناطق استپه ترکیه، قفقاز تا افغانستان پراکندگی دارد به تازگی در ایران نیز مورد شناسایی قرار گرفته است. عده‌ای از محققان

فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله‌ای (نوبت اول)

شهرداری بم در نظر دارد مناقصه عمومی فاز اول زیرسازی و آسفالت معابر خاکی شامل محله های فخرآباد و شهرک امام خمینی (ره) مربوط به بافت ناکارآمد (طرح بازآفرینی) را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار نماید. کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه گران و بازگشایی پاکت ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس: www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه گران در صورت عدم عضویت قبلی مراحل ثبت نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند. - برآورد اجرای کار مبلغ ۵۰۰/۴۸۴/۱۵۸/۴۴۸ ریال بر اساس فهرست بهای راه راه آهن باند فرودگاه سال ۱۴۰۱ می‌باشد. - مدت اجرای پروژه ۱۲ ماه می‌باشد. - ارائه ضمانت نامه بانکی به میزان ۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال در وجه شهرداری بم به عنوان سپرده شرکت در مناقصه الزامی می‌باشد. - شهرداری در ردی یا قبول هریک از پیشنهادات مختار است.

علیرضا ریاضی - شهردار بم

سالمگشت

در روز بیست و هشتم اردیبهشت ماه ۱۴۰۰، روزنامه «پیامما» گزارشی با عنوان «تکرار تعرض به تاریخ «ارجان»» منتشر کرده است که به کاشت نهال و ساخت سازه‌های سیمانی توسط عضو یگان حفاظت میراث‌فرهنگی روی عرصه باستانی ارجان اشاره دارد. همچنین گزارش دیگری با تیتر «دفاع از بازی حیوانات در «دراکولا»» در این شماره از روزنامه منتشر شده است.

مدرسه

آلودگی خاک (بخش ۱۸)

به دلیل دیر متوجه شدن نسبت به اختلال در کارکرد طبیعی خاک نیز ترکیب موادی که به خاک افزوده می‌شود، اهمیت ویژه‌ای دارد. با توجه به آنچه گفته شد در مطالعه آلودگی خاک، فرآیند انتقال و انباشتگی مواد، به ویژه ترکیب‌های خطرناک در خاک بسیار مهم است. دانشنامه محیط زیست

